

LOTYNIŠKAJAM
NOTARIATUI
LIETUVOJE

Teisingumo ministerijai
El. p. rastine@tm.lt

2023-03-22 Nr. S-165
| 2023-03-08 Nr. 23-2952

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2001 M. GEGUŽĖS 22 D. NUTARIMO NR. 594 „DĖL TESTAMENTŲ REGISTRO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos notarų rūmai, išnagrinėję pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 22 d. nutarimo Nr. 594 „Dėl Testamentų registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Nematome poreikio Testamentų registre tvarkyti duomenų apie testamentą perdavimą tam, kad registre būtų tvarkomi teisingi duomenys apie testamentą saugojimo vietą, pasibaigus (nutūkusi) notarų ar konsulinių pareigūnų įgaliojimams. Pasibaigus notaro įgaliojimams, visi oficialieji testamentai perduodami į Lietuvos notarų rūmų archyvą, todėl visada yra aišku, kur saugomas testamentas. Tikslinga būtų registruoti tik duomenis apie priimtą saugoti testamentą perdavimą, kadangi šie testamentai yra perduodami saugoti kitam notarui.

2. Neaišku, kokių tikslų siūloma papildyti Testamentų registro nuostatus nuostatomis apie iki Testamentų registro veiklos pradžios sudaryto (priimto saugoti) testamentą ar palikimo atsiradimo vietos notarui pateikto pareiškimo dėl palikimo priėmimo registravimą Testamentų registre. Nuo Testamentų registro veiklos pradžios jau yra pradėję daugiau negu 20 metų, iki šiol nebuvo nei pareigos, nei teisės registruoti Testamentų registre iki jo veiklos pradžios sudarytus testamentus ar patvirtintus pareiškimus. Pačiuose nuostatuose taip pat neaptariama, kokiais atvejais šie duomenys turėtų būti registruojami registre. Lydraštyje nurodoma, kad siekiama viešinti testatoriaus valią ir duomenis apie palikimo priėmimą, tačiau pačiuose nuostatuose nenurodoma, kad tai būtų daroma asmens prašymu. Priešingai – taikomos bendros taisyklės, kad duomenis duomenų teikėjas turi perduoti per 3 darbo dienas nuo testamentą patvirtinimo ar palikimo priėmimo dienos.

3. Neaišku, kokių tikslų Testamentų registro nuostatų projekto 32 punkte numatyta, kad, testamentą išregistravus, pranešimas apie jo išregistravimą siunčiamas ne tik duomenų teikėjui, bet ir testamentą patvirtinusiame (priėmusiame saugoti) notarui ar konsuliniam pareigūnui. Informacija apie testamentą galiojimą yra aktuali tvarkant paveldėjimo bylą. Paveldėjimo bylą tvarkantis notaras matys Testamentų registre visą aktualią ir jam reikalingą informaciją. Todėl neaišku, kodėl reikalingas pranešimas apie testamentą išregistravimą jį patvirtinusiame notarui.

4. Neaiški Testamentų registro nuostatų projekto 39 punkto nuostata dėl to, kokiais atvejais teikiamas pranešimas apie palikimo priėmimą. Jeigu norima pasakyti, kad tais atvejais, kai asmuo pareiškia dėl palikimo priėmimo padavė ne palikimo atsiradimo vietos notarui ir šis jį persiuntė palikimo atsiradimo vietos notarui, palikimo atsiradimo vietos notaras dar turi teikti pranešimą apie palikimo priėmimą, manome, kad tai yra bereikalinga našta paveldėjimo bylą vedančiam notarui. Testamentų registre pakanka informacijos, kurią perduoda pareiškimą patvirtinęs notaras, ir nereikalingas paveldėjimo bylą vedančio notaro patvirtinimas, kad pareiškimas gautas.

5. Manome, kad pranešimo siuntimas ne tik duomenų teikėjui, bet ir palikimo atsiradimo vietos notarui tikslingas tais atvejais, kai pareiškimą dėl palikimo priėmimo ar atsisakymo patvirtina ne palikimo atsiradimo vietos notaras. Nors lydraščio 8 punkte nurodoma, kad pranešimas būtų siunčiamas abiem atvejais, Testamentų registro nuostatų projekte tai numatyta tik 47 punkte (dėl pareiškimų dėl palikimo atsisakymo), tačiau nenumatyta 38 punkte (dėl pareiškimų dėl palikimo priėmimo).

6. Testamentų registro nuostatų projekto 64 punkte reglamentuojamas duomenų perdavimas iš Antstolių informacinės sistemos apie paveldėjimo teisių perdavimą. Atsižvelgiant į tai, kad ši informacija yra labai svarbi notarui paveldėjimo byloje, šiais atvejais turėtų būti siunčiamas pranešimas palikimo atsiradimo vietos notarui apie registre įregistruotus naujus duomenis.

7. Siekiant, kad Testamentų registre būtų teisinga informacija apie paveldėjimo bylą tvarkantį notarą, turi būti sprendžiamas duomenų apie paveldėjimo bylos išsiuntimą kitam notarui atlygintinumo klausimas. Praktikoje susiduriama su situacijomis, kai notaras baigia veiklą ir turi perduoti daug nebaigtų bylų veiklą tęsiantiems notarams arba, savivaldybėje pradėjus veiklą naujam notarui, joje dirbantis notaras jam perduoda daug nebaigtų paveldėjimo bylų. Pavyzdžiui, neseniai buvo atvejis, kai veiklą pradedančiam notarui buvo perduota apie 300 nebaigtų paveldėjimo bylų. Žymos apie kiekvienos bylos perdavimą įrašymas registre kainuoja 2,48 Eur. Notarui susidaro ne tik didelės darbo sąnaudos, bet ir didelės finansinės išlaidos.

8. Testamentų registro nuostatų projekto 81 punkte nustatoma, kad atlyginimo už per sąsają su Europos testamentų registro tinklu (toliau – ETRT) gaunamus duomenis dydžiai nustatomi registro tvarkytojo su ETRT asociacija sudarytose sutartyse. Kiek mums žinoma, registro tvarkytojas moka mokestį ETRT, tačiau jis nepriklauso nuo užklausų kiekio ir ETRT nenustato atskirų užklausų kainos. Tokiu atveju manome, kad turėtų būti taikomas atlyginimo dydžių nustatymas toks pats kaip ir kitoms Registrų centro teikiamoms paslaugoms.

VĮ Registrų centrui ir Lietuvos notarų rūmams diskutuojant apie prisijungimą prie Europos testamentų registrų tinklo, buvo svarstoma apie šiuo metu galiojančios kainodaros, t.y. nustatyto dydžio mokesčio už Testamentų registro išrašą elektronine forma, taikymą. Lietuvos notarų rūmai taip pat pabrėžė, kad Lietuvos notarams svarbu, kad nebūtų taikomas abonentinis mokestis už duomenų per Europos Testamentų registrų tinklą paieškas, ir atlyginimo dydis už Testamentų registro išrašą nepadidėtų labai žymiai (pavyzdžiui, kelis kartus).

9. Neaišku, kuo remiantis Testamentų registro nuostatų projekto 100 punkte nustatytas 3 metų nuo atliktos paieškos duomenų apie duomenų gavėjus saugojimo terminas. Informacijos apie atliktas paieškas gali prireikti ir praėjus daugiau negu 3 metams nuo atliktos paieškos.

10. Civilinio kodekso 5.50 straipsnyje nustatyta, kad įpėdiniai palikimą turi priimti per 3 mėnesius, tačiau teisinės pasekmės atsiranda tik tokiu atveju, jeigu nėra pirmesnės eilės įpėdinio (įpėdinių) pagal įstatymą ar įpėdinio (įpėdinių) pagal testamentą atliktų veiksmų, kuriais priimtas palikimas. Todėl praktikoje būna situacijų, kad palikimą priima antros eilės įpėdinis, apie jį įregistruojami duomenys Testamentų registre. O po to palikimą priima pirmos eilės įpėdiniai, apie kuriuos duomenys taip pat įregistruojami Testamentų registre. Šiuo atveju antros eilės įpėdinis nebelaikomas priėmusiu palikimą. Todėl būtų tikslinga, kad tokia informacija atsispindėtų ir Testamentų registre. Priešingu atveju duomenų gavėjai gauna klaidinančius duomenis.

Notarų rūmų prezidentas

Marius Stračkaitis